

толерантної життєдіяльності поліцейських, дотримання ними принципів рівності, норм загальнолюдської і професійної етики.

Список бібліографічних посилань

1. Жердева Н. Н. Педагогические условия формирования профессиональной толерантности у курсантов вузов системы МВД. *Научные проблемы гуманитарных исследований*. Пятигорск. 2011. № 2. С. 125 – 131.

2. Васкина Е. А. К вопросу о методологии воспитания при использовании интерактивных образовательных технологий. *Вестник Белгородского юридического института МВД России*. 2014. №2 (2). С. 22 – 24.

Науковий керівник: Посохова Яна Сергіївна, старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук.

Грабовська Марина Валеріївна,

слухач магістратури факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

РОЛЬ КОПІНГ-ПОВЕДІНКИ У ФОРМУВАННІ АНТИВІТАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПІДЛІТКІВ

Складна соціально-економічна ситуація в нашій країні негативно впливає на більшість верст населення, зокрема на уразливі категорії людей, до яких відносяться діти та підлітки. Підлітковий вік – довгий перехідний період, в якому відбувається ряд фізичних та психологічних змін, пов'язаних із статевим дозріванням і входженням у доросле життя. Підлітковий вік характеризується наступними особливостями поведінки: підвищена чутливість до оцінки сторонніх; гранична самовпевненість і категоричні судження по відношенню до оточуючих; суперечливість поведінки:

сором'язливість змінюється розбещеністю, показна незалежність межує з ранимою; емоційна нестійкість і різкі коливання настрою; боротьба з загальноприйнятими правилами і поширеними ідеалами.

Успішність подолання складних життєвих ситуацій у підлітків, можливість дати собі ради не в останню чергу залежить від використовуваних копінгів і стратегій поведінки.

Термін “копінг” походить від англійського “cope” (переборювати). У психологічній літературі під цим терміном розуміють – індивідуальний спосіб взаємодії з ситуацією у відповідності з її особистісною логікою, значимістю в житті людини та її психологічними можливостями [1].

Започаткували цей термін видатні психологи Р. Лазарус та С. Фолкман, які розглядали «копінг» як динамічний процес, що визначається суб'єктивністю переживання ситуації, стадією розвитку конфлікту, зіткненням суб'єкта з зовнішнім світом. Вони позначили психологічне подолання як когнітивні і поведінкові зусилля особистості, спрямовані на зниження впливу стресу. Індивід оцінює для себе величину потенційного стресора, зіставляє вимоги середовища з власною оцінкою ресурсів, якими він володіє, щоб з оптимальною ефективністю з цими вимогами. Копінг-механізми визначають ступінь адаптації особистості до ситуації [1; 2, с. 20-30; 3, с. 127 – 208].

Вивченням копінг-поведінки та розробкою класифікації займалися такі вчені, як Р. Моос, Д. Шефер, Дж. Амірхан, С. Мадді, Е. Фрайденберг, Е. Скіннер, Е. Хайм, А. Лібіна, Л. Китаєв-Смик, Л. Анциферова, В. Ялтонський, Н. Міхайлова, Р. Грановська, І. Нікольська, Т. Крюкова [4, с. 160–169].

Досить часто стресові і складні ситуації з якими підлітки не справляються можуть призвести до антивітальних переживань. Антивітальні переживання – міркування суб'єкта про абсурдність, непотрібність, приреченість людського життя без виразного зосередження на власній

смерті. Антивітальність виражається в спрямованості мотивів особистості «проти» власного життя, біологічних потреб, втрати колишнього інтересу до життя, безперспективності, виникненні думок про бажаність її завершення [5].

Загальною передумовою антивітальних переживань і в цілому суїцидальної поведінки виступає соціально-психологічна дезадаптація особистості і конфлікт між актуальною потребою і тенденцією, яка перешкоджає її задоволенню. Антивітальні переживання виникають у особистостей з несформованими компенсаторними механізмами і навичками конструктивного подолання стресу [5].

Антивітальні переживання починають формуватися з моменту втрати бажання жити, прагнення до життя до цілому. На наступному етапі формується бажання настання швидкої смерті від природних причин. У подібних випадках людина частіше розглядає смерть лише як можливий вихід зі складної життєвої ситуації, однак його ще не приходять думки про можливість добровільного відходу з життя. З точки зору А. Г. Амбрумової, основними передумовами антивітальної поведінки є психологічна дезадаптація в умовах мікросоціального конфлікту.....» [6, с. 12; 7, с. 8].

Антивітальний феномен вивчають такі дослідники як О. Сагалакова, А. Сагалаков, Д. Труєвцев, П. Зотов, Є. Рассказова, А. Бек, А. Амбрумова та інші.

У дослідженнях даної проблеми у якості чинників, що впливають на формування антивітальної спрямованості науковці визначають різні причини. Так Т. Павлова вивчаючи зв'язок вибору копінг-стратегій з антивітальними переживаннями у підлітків виявила, що наявність суїцидальних думок та суїцидальної спрямованості взаємопов'язані з вираженістю таких дезадаптивних копінг-стратегій, як «самозвинувачення» і «порівняння себе з іншими» [8]. У дослідженні О. Орешкіної було виявлено, що одним з внутрішніх чинників суїцидального стану особистості є суб'єктивне відчуття

самотності і страждання від відсутності соціальної підтримки, в осіб з суїцидальними тенденціями, способи подолання стресової ситуації є слабо сформованими і неадаптивними [9].

Важливо зазначити, що антивітальні переживання – це ще не суїцид і можливо діагностика цього явища в контексті копінг-поведінки дозволить покращити профілактику суїцидальної поведінки підлітків. Отже, можна зробити висновок, що актуальність даної проблеми і недостатній рівень її розробки вимагає подальшого вивчення даної теми.

Список бібліографічних посилань

1. Василенко М. М. Сучасні напрями психологічних досліджень копінг-стратегій. Електронна бібліотека. URL: <http://vuzlib.com/content/view/748/94/> (дата звернення 06.02.2018).
2. Нартова-Бочавер С.К. “Coping-behavior” в системе понятий психологи личности. *Психологический журнал*. 1997. Том 18 №5. С. 20-30.
3. Лазарус Р. Теория стресса и психофизиологические исследования. Эмоциональный стресс. 1970. 127 с.
4. Хачатурова М. Р. Совладающий репертуар личности: обзор зарубежных исследований. *Психология. Журнал Высшей школы экономики*. 2013. 9 с.
5. Сагалкова О. А., Труевцев Д. В., Сагалков А. М. Психологические механизмы антивитальной настроенности личности. *Univsum: Психология и образование: электронный журнал*. 2014. №10 (9) URL: <http://7univsum.com/en/psy/archive/item/1637> (дата звернення 07.02. 2018).
6. Флах Е. В. Социальная тревога в контексте антивитальных переживаний и самоотношения личности 2017 URL: <http://elibrary.asu.ru/xmlui/handle/asu/3598> (дата звернення 07.02.2018).

7. Амбрумова А. Г., Тихоненко В. А. Суицид как феномен социально-психологической дезадаптации личности. Актуальные проблемы суицидологии. М.: Б., 1978. 22 с.

8. Павлова Т. С. Копинг-стратегии подростков с антивитальными переживаниями. *Электронный журнал «Психологическая наука и образование»* 2013, №1. URL: http://psyjournals.ru/psyedu_ru/2013/n1/59152.shtml (дата звернення: 07.02.2018).

9. Орешкина А. С. Особенности копинг-поведения суицидальной личности. *Журнал Социальная и клиническая психиатрия* 2017, №3. URL: http://psychiatr.ru/files/magazines/2017_09_scp_1177.pdf (дата звернення: 08.02.2018).

Науковий керівник: Шиліна Алла Андріївна, доцент кафедри соціології та психології факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент.

Грицаєнко Тетяна Сергіївна,

*студентка 5-го курсу факультету соціально гуманітарних технологій
Харківського політехнічного інституту*

ВПЛИВ ПОЗИТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Мислення людини – це робота мозку. В організмі людини все взаємопов'язане і фізичне і психічне. Життя людини визначається спрямованістю його мислення. Люди з активно-позитивною життєвою позицією вважають себе господарем свого життя [1, с. 89].

На думку О. М. Леонтьєва і С. Л. Рубінштейна, мислення виступає як сукупність розумових дій, спрямованих на дозвіл певної проблеми, життєвої ситуації. Мислення є оперування себе образами, символами, знаками з метою прийняття правильного рішення [4, с. 46]. Мислення як особливий